

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет

В.В Ковальов
О.М. Федорчук

БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ

Методичні рекомендації з дистанційного навчання
до проведення семінарських занять
для здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» (денної та заочної
форми навчання)
галузь знань 07 – Управління і адміністрування
спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування

Херсон – 2020

УДК 336.7**Ковальов В.В., Федорчук О.М.**

Банківські операції: методичні рекомендації з дистанційного навчання до проведення семінарських занять для здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» (денної та заочної форми навчання) 072 – Фінанси, банківська справа та страхування / **В.В. Ковальов, О.М. Федорчук.** – Херсон, 2020. – 30 с.

Укладачі:

Ковальов В.В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та підприємництва Херсонського державного університету

Федорчук О.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та підприємництва Херсонського державного університету

Рецензенти:

Соловійов А.І. – доктор економічних наук, декан факультету економіки і менеджменту Херсонського державного університету, професор.

Петрова О.А. – доцент кафедри економіки і фінансів ДВНЗ «Херсонський державний аграрно-економічний університет», кандидат економічних наук, доцент.

Обговорено на засіданні кафедри фінансів, обліку та підприємництва
Протокол №10 від 01.06.2020 р.

Схвалено науково-методичною радою ХДУ
Протокол № 5 від 17.06.2020 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою ХДУ
Протокол № 12 від 25.06.2020 р.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Семінарське заняття № 1. Створення та організація діяльності комерційного банку.....	6
Семінарське заняття № 2. Формування ресурсів комерційного банку..	8
Семінарське заняття № 3. Залучення ресурсів комерційним банком.....	9
Семінарське заняття № 4. Організація грошового обороту у комерційних банках.....	12
Семінарське заняття № 5. Відкриття та обслуговування банківських рахунків	13
Семінарське заняття № 6. Кредитні операції комерційних банків.....	15
Семінарське заняття № 7. Процес кредитування та кредитна політика..	16
Семінарське заняття № 8. Операції банків з цінними паперами	19
Семінарське заняття № 9. Банківські інвестиції	20
Семінарське заняття № 10. Операції банків з векселями.....	22
Семінарське заняття № 11. Операції комерційних банків в іноземній валюті.....	22
Семінарське заняття № 12. Нетрадиційні банківські операції та послуги	25
Семінарське заняття № 13. Забезпечення фінансової стійкості банку....	26
Список рекомендованих джерел	27

ПЕРЕДМОВА

Метою вивчення дисципліни «Банківські операції» є сприяння формуванню у майбутнього фахівця сучасної науково-методичної основи про функціонування комерційного банку, отримання системи спеціальних знань з банківської справи і вмінь використовувати одержані знання при проведенні банківських операцій пов'язаних з здійсненням активних та пасивних операцій, наданням банківських послуг та забезпеченням фінансової стійкості банків.

Основними завданнями дисципліни є: засвоєння теоретичних засад і вивчення методів здійснення банківських операцій та надання послуг; вивчити організаційні засади створення та функціонування комерційних банків; набуття практичних навичок з аналізу ефективності проведення банківських операцій та надання послуг; набуття вмінь оперувати нормативно-правовими документами Національного банку України; засвоїти методи забезпечення фінансової стійкості комерційного банку.

Вивчення дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів **загальних та спеціальних компетентності:**

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку;
- здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність складати та аналізувати фінансову звітність;
- здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання:

- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем;
- визначати особливості функціонування сучасних світових та

національних фінансових систем та їх структури;

- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;

- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);

- формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію;

- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Дисципліна «Банківські операції» є самостійною, ґрунтується на знаннях одержаних при вивченні дисциплін «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Гроші та кредит», «Фінанси». Має практичну спрямованість в питаннях банківської справи, дає розуміння сутності та порядку проведення банківських операцій. Дисципліна є підґрунтям таких дисциплін, як «Інвестування», «Венчурний бізнес» та навчальної та виробничої практики.

Вказівки щодо використання методичних рекомендацій. Семінарські заняття містить питання для обговорення, теми рефератів, практичну частину, тестові завдання, які спрямовані на самостійну та індивідуальну підготовку студента. Отримання та виконання завдань відбувається в онлайн-режимі за допомогою комунікаційних систем *Moodle, Whereby, Microsoft Teams, Google Meet, Skype, Zoom (або інших за вибором навчальної групи)*, а також використовуються *Google Диск* та електронна пошта. Всі завдання отримують студенти через систему *KSU online*. Використовуються також структурно-підлеглі ресурси *Папка, Файл та Сторінка*.

Також завдання до семінарських занять можна знайти за наступним посиланням: <http://ksuonline.kspu.edu/course/view.php?id=1527>

Дистанційно виконанні завдання надсилаються на **платформу KSU online** або обговорюються на **он-лайн платформах Zoom та Skype (режимі конференції)**:

- питання що винесені на обговорення обговорюються на **он-лайн платформах Zoom та Skype (режимі конференції)**;

- виконані реферати надсилаються на **платформу KSU online** їх захист відбувається **он-лайн платформах Zoom та Skype (режимі конференції)**;

- виконані практичні завдання надсилаються на **платформу KSU online**;

- виконанні тестові завдання надсилаються на **платформу KSU online**

Змістовий модуль 1. Організаційні засади функціонування банків та їх ресурсна база.

Семінарське заняття № 1 Створення та організація діяльності комерційного банку

План семінарського завдання

1. Суть і функції банків у ринковій економіці
2. Поняття та особливості функціонування банківської системи
3. Види банків та банківських об'єднань
4. Порядок створення і реєстрації банків в Україні...
5. Організаційна структура банку та управління ним.
6. Порядок реєстрації комерційного банку
7. Ліцензування банківської діяльності.

Питання для обговорення

1. Дайте визначення поняттю “банк”, назвіть функції, які виконують банки на сучасному етапі розвитку економіки.
2. Наведіть класифікацію банків в Україні, охарактеризуйте особливості кожного виду банків.
3. Які операції можуть здійснювати комерційні банки?
4. Які Ви знаєте види банківських об'єднань? Дайте їм характеристику.
5. Який порядок реєстрації комерційного банку?
6. Що таке банківська ліцензія? Охарактеризуйте порядок ліцензування банківської діяльності.
7. Які форми реорганізації банків Ви знаєте?

Теми рефератів

1. Структура комерційного банку та фактори, що на неї впливають.
2. Банківські об'єднання, їх види та характеристика.
3. Організаційна структура (назва комерційного банку)

Тестові завдання

Тест 1. Банк це -

- а) це юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії Національного банку України здійснювати свою діяльність ;
- б) юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги, відомості про яку внесені до Державного реєстру банків;
- в) це інститут ринкової економіки, що виконує у сукупності три основні операції: приймає депозити, надає кредити та здійснює розрахунки;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 2. Скільки рівнів банківської системи України

- а) 2;

- б) 3;
- в) 4;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 3. Згідно до положень Конституції України хто здійснює банківський контроль -

- а) Міністерство фінансів України;
- б) Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;
- в) Національний банк України;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 4. Згідно до положень Конституції України хто здійснює банківський нагляд

- а) Міністерство фінансів України;
- б) Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;
- в) Національний банк України;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 5. За рішенням якого державного органу створюється держаний банк -

- а) Міністерство фінансів України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) рішення Верховної Ради України;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 6. До яких об'єднань можуть входити тільки банки -

- а) банківська корпорація, банківська холдингова група;
- б) банківська корпорація, фінансова холдингова група;
- в) фінансова холдингова група, банківська холдингова група;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 7. Мінімальний кількісний склад ради банку не може становити менше як -

- а) 5 осіб;
- б) 6 осіб;
- в) 7 осіб;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 8. Скільки члені наглядової ради державного банку призначає Верховна Рада України -

- а) 5 осіб;
- б) 6 осіб;
- в) 7 осіб;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 9. Скільки члені наглядової ради державного банку призначає

Кабінет Міністрів України -

- а) 5 осіб;
- б) 6 осіб;
- в) 7 осіб;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 10. Яка мінімальна кількість учасників місцевого кооперативного банку має бути не менше -

- а) 40 осіб;
- б) 50 осіб;
- в) 60 осіб;
- г) немає правильної відповіді.

Рекомендована література: 1, 2, 4, 11, 25, 33, 40,45

**Семінарське заняття № 2.
Формування ресурсів комерційного банку**

План семінарського завдання

1. Склад і структура ресурсів комерційного банку.
2. Формування власного капіталу банку.
3. Операції по залученню вкладів і депозитів.
4. Залучення ресурсів на міжбанківському ринку.
5. Управління ресурсами комерційного банку.

Питання для обговорення

1. З'ясуйте суть та значення банківських ресурсів.
2. На які складові частини поділяються ресурси банку?
3. Яка структура і які джерела формування власного капіталу банку?
4. Які функції та який механізм поповнення власного капіталу банку?
5. Які законодавчі акти регламентують роботу банківських установ щодо формування ресурсів?
6. Який порядок емісії при формуванні й поповненні власного капіталу банку?

Теми рефератів

1. Джерела та інструменти формування власного капіталу банку.
2. Організаційно-правові форми функціонування банків.
3. Вклади населення як складова ресурсної бази комерційного банку.

Практична частина**Задача 1**

Депозитний вклад у розмірі 5000 грн. зроблений в банк 22.02 – 20.11 поточного року, ставка процентів банку за депозитами дорівнює 16 % річних. Визначити суму нарахованих процентів, використовуючи німецький,

французський та англійський методи їх нарахування.

Задача 2

Громадянин збирається зробити внесок в банк 25000 грн. з метою накопичити 30000 грн. Ставка за депозитом банку – 18% річних. Визначити термін вкладу у днях, за який громадянин зможе накопичити вказану суму, якщо кількість днів в році береться за німецьким методом нарахування відсотків.

Задача 3

Громадянин збирається зробити внесок в банк 4000 грн., для того щоб через 200 днів накопичити 5000 грн. Визначити ставку простого відсотка, якщо кількість днів в році береться за англійським методом нарахування відсотків.

Задача 4

Громадянин збирається зробити внесок в банк з метою накопичення за рік 15000 грн. Банк нараховує проценти за депозитами за ставкою 18 % річних. Визначити необхідну суму вкладу за рік.

Задача 5

Депозитний вклад в розмірі 25000 грн. покладено в банк на 3 роки. Визначити яку суму отримає громадянин в кінці терміну, якщо річна ставка складних процентів складає 18 %.

Задача 6

Депозитний вклад в розмірі 25000 грн. покладено в банк на 3 роки. Банк нараховує відсотки щоквартально. Визначити яку суму отримає громадянин в кінці терміну, якщо річна ставка складних процентів складає 18 %.

Задача 7

Складні проценти на вклади нараховуються щоквартально за номінальною річною ставкою 18 % річних. Визначити суму процентів, нарахованих на вклад 5000 грн.: а) за рік; б) за два роки.

Рекомендована література: 4, 11, 17, 39, 40, 44

Семінарське заняття № 3 Залучення ресурсів комерційним банком

План семінарського завдання

1. Склад і структура ресурсів комерційного банку.
2. Формування власного капіталу банку.
3. Операції по залученню вкладів і депозитів.
4. Залучення ресурсів на міжбанківському ринку.
5. Управління ресурсами комерційного банку.

Питання для обговорення

1. З'ясуйте суть регулятивного капіталу банку.
2. Як банківські установи формують загальні резерви?
3. Якою межею визначається співвідношення резервного фонду до капіталу банку?
4. Який борг називається субординованим?
5. Хто може бути інвестором банку при формуванні субординованого боргу?
6. Які нормативи належать до нормативів капіталу банку при регулюванні діяльності з боку НБУ?

Тестові завдання

Тест 1. Регулятивний капітал банку включає в себе -

- а) основний капітал, статутний капітал;
- б) основний капітал, додатковий капітал;
- в) основний капітал, розкриті резерви;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 2. Через скільки може бути забраний з банку субординований борг -

- а) не раніше 5 років;
- б) не раніше 7 років;
- в) не раніше 10 років;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 3. Субординований борг повинен щорічно зменшуватися на

- а) 15%;
- б) 10%;
- в) 20%;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 4. Мінімальний розмір статутного капіталу на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, не може бути меншим

- а) 300 мільйонів гривень;
- б) 400 мільйонів гривень;
- в) 500 мільйонів гривень;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 5. Приписний капітал банку - це

- а) сума грошових коштів у вільно конвертованій валюті, надана іноземним банком філії для її акредитації;
- б) залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань;
- в) сплачена грошовими внесками учасників банку вартість акцій;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 6. За характером використання в банківській діяльності власний капітал банку характеризується -

- а) балансовий власний капітал;
- б) робочий власний капітал;
- в) регулятивний власний капітал;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 7. Максимальний розмір резервного фонду комерційного банку може становити -

- а) 15% від розміру регулятивного капіталу;
- б) 20% від розміру регулятивного капіталу;
- в) 25% від розміру регулятивного капіталу;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 8. Який розмір відрахувань повинен бути в резервний фонд -

- а) не менше 5% від прибутку банку;
- б) не менше 10% від прибутку банку;
- в) не менше 15% від прибутку банку;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 9. Депозитні операції – це

- а) активні операції банків;
- б) пасивні операції банків;
- в) позикові операції банків;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 10. Ощадні вклади – це

- а) депозити призначені для створення вкладниками грошових заощаджень з можливістю поповнення додатковими внесками;
- б) грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу на першу вимогу вкладника або здійснення платежів за розпорядженням власника рахунку;
- в) грошові кошти або банківські метали, розміщені вкладниками в банку на визначений строк;
- г) немає правильної відповіді.

Практична частина

Задача 1

На депозитний рахунок протягом 3 років щорічно вносяться по 3000 грн., на які будуть нараховуватись складні проценти за ставкою 18% річних. Визначити суму нарахованих процентів.

Задача 2

На депозитний рахунок протягом 5 років кожного кварталу вносять суму 5 тис. грн., на які щоквартально нараховують складні проценти за номінальною ставкою 18 % річних. Визначити суму нарахованих процентів

за цей термін.

Задача 3

Вклад у сумі 15000 грн. покладено в банк на один з щомісячним нарахуванням складних процентів за ставкою 18% річних. Визначити реальний дохід вкладника, якщо рівень інфляції складав 5% на місяць.

Рекомендована література: 4, 11, 17, 39, 40, 44

Змістовий модуль 2. Порядок здійснення банківських операцій та фінансова стійкість банку.

Семінарське заняття № 4

Організація грошового обороту у комерційних банках

План семінарського завдання

1. Характеристика грошового обороту та платіжної системи
2. Сутність та принципи організації безготівкових розрахунків
3. Касові операції комерційних банків
4. Порядок відкриття та обслуговування банківських рахунків
5. Міжбанківські розрахунки.
6. Організація безготівкових розрахунків із використанням платіжних карток

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика платіжного обороту
2. Класифікація та загальні положення організації безготівкових розрахунків
3. Правила документообігу при здійсненні банками безготівкових розрахунків
4. Порядок відкриття, використання і закриття рахунків у банках
5. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень
6. Розрахунки із застосуванням платіжних вимог-доручень
7. Примусове і договірне списання коштів
8. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків
9. Розрахунки за акредитивами

Теми рефератів

1. Операції банку з платіжними картками.
2. Організація операцій з розрахунково-касового обслуговування клієнтів банку.
3. Організація розрахунків на основі платіжних доручень і чеків.
4. Організація розрахунків у режимі НОСТРО-рахунків і ЛОРО-рахунків.

Рекомендована література: 4, 7, 9, 10, 17, 27, 29, 39

Семінарське заняття № 5

Відкриття та обслуговування банківських рахунків

План семінарського завдання

1. Характеристика грошового обороту та платіжної системи
2. Сутність та принципи організації безготівкових розрахунків
3. Касові операції комерційних банків
4. Порядок відкриття та обслуговування банківських рахунків
5. Міжбанківські розрахунки.
6. Організація безготівкових розрахунків із використанням платіжних карток

Питання для обговорення

1. Розрахунки під час здійснення заліку взаємної заборгованості
2. Розрахунки за допомогою систем дистанційного обслуговування
3. Необхідність, сутність і класифікація міжбанківських розрахунків
4. Система електронних платежів Національного банку України
5. Виконання міжбанківського переказу через кореспондентські рахунки, що відкриваються банками в Національному банку України
6. Моделі обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку в СЕП

Теми рефератів

1. Поточні рахунки і безготівковий оборот.
2. Роль банків при забезпеченні готівкового та безготівкового обороту коштів.
3. Роль НБУ в організації міжбанківських розрахунків.

Тестові завдання

Тест 1. Акредитив це -

- а) розрахунковий документ, що містить вимогу стягувача до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача;
- б) договір, що містить зобов'язання банку-емітента, за яким цей банк за дорученням клієнта або від свого імені проти документів, які відповідають умовам договору, зобов'язаний виконати платіж на користь бенефіціара або доручає іншому банку здійснити цей платіж;
- в) розрахунковий документ, який складається за ініціативою банку для оформлення операцій щодо списання коштів з рахунку платника і внутрішньобанківських операцій;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 2. Операційний день - .

- а) частина робочого дня банку або іншої установи - учасника платіжної системи, протягом якої приймаються документи на переказ і документи на

відкриття та за наявності технічної можливості здійснюється їх оброблення, передавання і виконання;

б) частина операційного дня банку або іншої установи - учасника платіжної системи, протягом якої приймаються від клієнтів документи на переказ і документи на відкриття, що мають бути оброблені, передані та виконані цим банком протягом цього самого робочого дня;

в) час роботи банку або іншої установи - учасника платіжної системи;

г) немає правильної відповіді.

Тест 3. Платіжне доручення -

а) документ на паперовому носії, що містить доручення та/або вимогу про перерахування коштів з рахунку платника на рахунок отримувача;

б) розрахунковий документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку зазначеної суми коштів та її перерахування на рахунок отримувача;

в) розрахунковий документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку банку-емітенту, у якому відкрито його рахунок, про сплату пред'явнику документу зазначеної в документі суми коштів;

г) немає правильної відповіді.

Тест 4. Платник має право зазначати в платіжному дорученні дату валютування, яка не може бути пізніше -

а) 5 календарних днів;

б) 10 календарних днів;

в) 15 календарних днів;

г) немає правильної відповіді.

Тест 5. Банк платника приймає платіжне доручення до виконання протягом -

а) 30 календарних днів з дати його виписки;

б) 20 календарних днів з дати його виписки;

в) 10 календарних днів з дати його виписки;

г) немає правильної відповіді.

Тест 6. Банк платника приймає вимогу-доручення від платника протягом -

а) 10 календарних днів;

б) 15 календарних днів;

в) 20 календарних днів;

г) немає правильної відповіді.

Тест 7. Чеки брошуруються в розрахункові чекові книжки по

а) 5, 10, 15 аркушів ;

б) 10, 20, 25 аркушів;

- в) 3, 6, 12 аркушів;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 8. Строк дії чекової книжки -

- а) один рік;
- б) два роки;
- в) три роки;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 9. Строк дії чека який видається фізичній особі для одноразового розрахунку -

- а) два місяці з дати їх видачі ;
- б) три місяці з дати їх видачі;
- в) чотири місяця з дати їх видачі;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 10. Покритий акредитив -

- а) акредитив, для здійснення платежів за яким завчасно бронюються кошти платника в повній сумі на окремому рахунку в банку-емітенті або у виконуючому банку;
- б) акредитив, оплата за яким гарантується банком-емітентом за рахунок банківського кредиту;
- в) це акредитив, який може бути анульований або умови якого можуть бути змінені лише за згодою на це бенефіціара, на користь якого він був відкритий;
- г) немає правильної відповіді.

Рекомендована література: 4, 7, 9, 10, 17, 27, 29, 39

***Семінарське заняття № 6
Кредитні операції комерційних банків***

План семінарського завдання

1. Класифікація банківських кредитів
2. Умови кредитної угоди
3. Способи захисту від кредитного ризику
4. Процес кредитування клієнтів банку
5. Кредитна політика банку

Питання для обговорення

1. Сутність, принципи та функції кредиту
2. Класифікація банківських кредитів
3. Процес банківського кредитування
4. Ціна банківського кредиту. Позичковий відсоток
5. Методи управління проблемними кредитами банку

6. Ризики кредитної діяльності банків

Теми рефератів

1. Стан та особливості банківського кредитування населення України.
2. Стан та особливості діяльності банків з надання окремих видів кредитів.
3. Стан та перспективи банківського кредитування суб'єктів господарської діяльності.

Практична частина

Задача 1

Кредит у розмірі 1500 грн. було взято 10.05 поточного року з терміном погашення 30.08 поточного року за ставкою 30% річних. Визначити суму нарахованих відсотків за французьким методом.

Задача 2

Залишок коштів на рахунку клієнта – 570 тис. грн. У банк надійшли документи на оплату клієнтом угоди на - 615 тис. грн. Ставка відсотків банку за овердрафтом складає 22 % річних. Надходження коштів на рахунок клієнта відбувається кожні 10 днів після здійснення виплат за вказаною угодою. Розрахувати суму овердрафту та суму нарахованих процентів за ним англійським методом.

Задача 3

Кредит у розмірі 25000 грн., виданий за ставкою 25% річних і повинен погашатися рівними частинами протягом 6 років. Визначити суму нарахованих процентів, якщо платежі будуть здійснюватись:

- а) 1 раз на рік;
- б) 1 раз на квартал.

Рекомендована література: 6, 15, 16, 22, 23, 30, 39, 41, 46

Семінарське заняття № 7

Процес кредитування та кредитна політика

План семінарського завдання

1. Класифікація банківських кредитів
2. Умови кредитної угоди
3. Способи захисту від кредитного ризику
4. Процес кредитування клієнтів банку
5. Кредитна політика банку

Тестові завдання

Тест 1. Що є фундаментом кредитних відносин -

- а) застава;
- б) довіра;
- в) збіг економічних інтересів;

г) немає правильної відповіді.

Тест 2. За методологією НБУ короткостроковими вважаються кредити -

- а) до 3-х років;
- б) до 4-х років;
- в) до 5-ти років;
- г) немає правильної відповіді.

Тема 3. Хто встановлює облікові ставки в країні -

- а) НБУ;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) Кабінет міністрів України;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 4. Загальноекономічною причиною виникнення кредитних відносин є -

- а) товарне виробництво;
- б) розбіжність між нагромадженням коштів та їх витрачанням на підприємстві;
- в) сезонний характер виробництва;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 5. Процентну ставку за кредитами, що надаються комерційними банками встановлює:

- а) НБУ;
- б) комерційні банки самостійно;
- в) Верховна Рада України;
- г) позичальники, виходячи із своїх інтересів.

Тест 6. Скільки виділяють принципів кредитування

- а) 4;
- б) 5;
- в) 6;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 8. За своєю сутністю кредит -

- а) це суспільні відносини, що виникають між економічними суб'єктами у зв'язку з переданням один одному в тимчасове користування вільних коштів на засадах зворотності, платності та добровільності;
- б) це цінність, яка передається одним економічним суб'єктом іншому в тимчасове користування вільних коштів на засадах зворотності, платності та добровільності;
- в) це форма руху матеріальних благ;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 9. Основоположниками натуралістичної теорії кредиту були -

- а) Ж. Сей, А. Маршал;
- б) А. Сміт, Д. Рікардо;
- в) К. Маркс, А. Вагнер;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 10. Хто був основоположником капіталотворчої теорії кредиту -

- а) Дж. Ло;
- б) Р. Піль;
- в) Г. Маклеод;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 11. Згідно з натуралістичною теорією кредиту -

- а) активні операції є первинними;
- б) банки творці капіталу;
- в) пасивні операції є первинними;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 12. Прямим кредитом є -

- а) ломбардний кредит;
- б) авальний кредит;
- в) акцептний кредит;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 13. Непрямим кредитом є -

- а) овердрафтний кредит;
- б) акцептний кредит;
- в) контокорентний кредит;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 14. Кредитна лінія характеризується -

- а) надання банком кредитів у межах попередньо визначеного ліміту кредитування;
- б) кредит, надання якого здійснюється через основний поточний рахунок і в будь-який момент можна отримати кредит у межах певного ліміту;
- в) кредити, які надаються банком у межах встановленого ліміту, використовується повністю або частинами і відновлюються відповідно до погашення раніше виданих кредитів;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 15. Стандартні кредити за ступенем ризику характеризуються

- а) кредитний ризик становить 1% чистого кредитного ризику;
- б) кредитний ризик становить 5% чистого кредитного ризику;

- в) кредитний ризик становить 20% чистого кредитного ризику;
- г) немає правильної відповіді.

Практична частина

Задача 1

Кредит на суму 24000 грн. видано на 3 роки за ставкою 25% річних. Погашення кредиту повинно здійснюватись рівними строковими внесками щоквартально. Визначити розмір щоквартального внеску.

Задача 2

Відсоткові видатки банку за залученими ресурсами складають 18% річних. Норма прибутковості від кредитної діяльності – 15% річних. Операційні витрати банку з обслуговування кредиту – 5 тис. грн. Середня норма обов'язкового резервування – 25 %.

Клієнт отримує кредит у сумі 60 тис. грн. терміном на три місяці. Визначити оптимальну процентну ставку за кредитом.

Рекомендована література: 6, 15, 16, 22, 23, 30, 39, 41,46

Семінарське заняття № 8 ***Операції банків з цінними паперами***

План семінарського завдання

1. Місце та роль комерційних банків на ринку цінних паперів.
2. Цінні папери та операції комерційних банків
3. Формування банківського портфеля цінних паперів
4. Емісійна діяльність банків на ринку цінних паперів
5. Посередницька діяльність банків на фондовому ринку

Питання для обговорення

1. Характеристика фондового ринку та цінних паперів
2. Цілі та функції комерційних банків на ринку цінних паперів
3. Емісійна діяльність банків на ринку цінних паперів
4. Інвестиційна діяльність банків на ринку цінних паперів
5. Посередницька діяльність банків на фондовому ринку

Теми рефератів

1. Принципи операцій банків з цінними паперами в портфелі банку на продаж.
2. Передумови, стан та особливості діяльності банків на міжнародному фінансовому ринку.
3. Операції банків з державними цінними паперами.

Практична частина

Задача 1

Курс акцій номіналом 50 грн. складав: на момент купівлі: купівля – 60

грн., продаж – 70 грн.; на момент продажу: купівля – 120 грн., продаж – 150 грн.

Визначити за ефективною ставкою простих процентів доходність операцій з акціями, купленими кількості 500 штук та проданих через 3 роки, якщо рівень дивідендів, нарахованих за цей період, складав: за 1 рік – 5% річних; за 2 рік – 150 % річних, третій – 15% річних.

Задача 2

Ощадний сертифікат номіналом 1500 грн. з нарахуванням процентів за ставкою 25 % річних, строком на півроку куплені банком за 100 днів до погашення і продані через 50 днів. Ставка процентів по депозитам на момент купівлі і продажу складала 20% і 10 % річних, відповідно. Визначити доходність даної операції для банку за ефективною ставкою простих процентів.

Задача 3

Депозитний сертифікат дисконтного типу номіналом 15000 грн., куплений за 100 днів до погашення і проданий через 35 днів. Облікові ставки на момент купівлі та продажу складала - 12 % та 15 % річних, відповідно. Визначити доходність даної операції за ефективною ставкою простих процентів.

Задача 4

Облігація номіналом 5000 грн. куплена за курсом 100 грн. і продана через 3 роки за курсом 1000 грн. Доход за облігаціями нараховується за простою ставкою процентів, що дорівнює 18% річних. При купівлі продавцю облігації оплачено відсотковий дохід за 30 днів.

Рекомендована література: 5, 28, 35, 39,46

Семінарське заняття № 9 ***Банківські інвестиції***

План семінарського завдання

1. Суть банківських інвестицій та інвестиційної діяльності банків
2. Пряме фінансування інвестиційних проектів

Питання для обговорення

1. Поняття та види інвестицій
2. Правове регулювання інвестиційної діяльності
3. Кредитування як форма інвестування
4. Визначення ефективності інвестицій

Теми рефератів

1. Інвестиційні операції банків.
2. Стан та особливості діяльності банків на міжнародному фінансовому ринку.
3. Операції банків з інвестиційними цінними паперами

Практична частина

Задача 1

Визначити термін окупності інвестиційного проекту, якщо початкові витрати складають 150 тис. грн., а прогнозовані грошові потоки від реалізації проекту за 6 років можуть бути реалізовані за двома варіантами:

Рік	Грошовий потік, 21рн..	
	I варіант	II варіант
0-й	-150000	-150000
1-й	+30000	+40000
2-й	+40000	+45000
3-й	+50000	+47000
4-й	+55000	+37000
5-й	+30000	+15000
6-й	+30000	+15000
Всього надійшло коштів	+235000	+199000

Задача 2

Визначити найбільш прийнятний варіант інвестиційного проекту на основі оцінювання доходності використаного капіталу за наступними даними:

Показник	I варіант	II варіант
Початкова вартість вкладеного капіталу, грн.	150000	150000
Очікуваний термін реалізації проекту (експлуатації), років	3	3
Очікувана залишкова вартість, грн.	12000	18000
Очікуваний грошовий потік, грн.:		
– у перший рік	55000	65000
– у другий рік	65000	50000
– у третій рік	75000	45 000

Задача 3

Визначити доцільність інвестиційного проекту тривалістю 5 роки, необхідна дохідність вкладень за яким становить 25%, а загальна сума вкладень на реалізацію проекту складає 150000 грн. Очікувані грошові потоки (без врахування амортизації): за 1-й рік – 40000 грн.; за 2-й рік – 50000 грн.; за 3-й рік – 60000 грн.; за 4-й рік – 70000 грн. за 5-й рік – 80000 грн.

Рекомендована література: 21, 22, 23, 39, 48

Семінарське заняття № 10 ***Операції банків з вексями***

План семінарського завдання

1. Поняття векселів та характеристика їхніх основних видів
2. Класифікація операцій комерційних банків з вексями
3. Порядок здійснення кредитних операцій з вексями
4. Гарантійні операції банків з вексями
5. Розрахункові та комісійні операції банків з вексями

Питання для обговорення

1. Економічна сутність векся та його реквізити.
2. Порядок використання та обігу простого векся.
3. Порядок використання та обігу переказного векся.
4. Оформлення акцепту векся.
5. Інкасування векселів.

Теми рефератів

1. Врахування векселів
2. Авалювання та акцептування векселів
3. Інкасування і доміциляція векселів

Практична частина

Задача 1

Банк емітував векселі дисконтного типу номіналом 1000 грн. і терміном на 6 місяці. Відсоткові витрати за векселем повинні визначатися на основі облікової ставки, що дорівнює 10% річних.

Задача 2

Підприємство реалізувало товар з відстрочкою платежу на умовах оформлення покупцем простого векся номінальною вартістю 100 тис. грн. та строком погашення 90 днів. Через 30 днів з моменту оформлення векся фірма передала його до банку для врахування. Процентна ставка за кредитними операціями банку становить 25% річних. Визначити суму, яку фірма зможе отримати від банку за врахований вексель.

Рекомендована література: 26, 28, 39, 40

Семінарське заняття № 11 ***Операції комерційних банків в іноземній валюті***

План семінарського завдання

1. Організаційні основи здійснення операцій банків в іноземній валюті
2. Відкриття та обслуговування рахунків в іноземній валюті
3. Неторговельні операції банків в іноземній валюті

4. Торговельні операції банків в іноземній валюті
5. Операції комерційних банків на валютному ринку

Питання для обговорення

1. Поточні торговельні операції в іноземній валюті?
2. Неторговельні операціями в іноземній валюті?
3. Види банківських рахунків в іноземній валюті.
4. Порядок відкриття та функціонування рахунків юридичних осіб в іноземній валюті.
5. Відкриття та функціонування поточних валютних рахунків фізичних осіб.

Теми рефератів

1. Операції в іноземній валюті, що виконують банки за дорученням клієнтів.
2. Діяльність банків на міжбанківському валютному ринку
3. Операції з торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку

Тестові завдання

Тест 1. Що входить у валютний механізм -

- а) щоденні зв'язки;
- б) правові норми й інститути;
- в) штрафні санкції;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 2. Девальвація стимулює -

- а) експорт;
- б) імпорт;
- в) інвестиції;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 3. Зростання курсу національної грошової одиниці призводить

- а) здешевлення імпорту;
- б) падіння експорту;
- в) зростання ВВП;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 4. Скільки існує у світовій практиці методів котирування -

- а) 3;
- б) 4;
- в) 5;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 5. На скільки типів, поділяється валюта, за ступенем конвертованості -

- а) 3;
- б) 4;
- в) 5;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 6. Крос-курс – це

- а) співвідношення між двома валютами, яке встановлюється з їх курсу щодо курсу третьої валюти;
- б) ціна одиниці іноземної валюти однієї країни, виражена в одиницях валюти іншої країни і встановлена на момент укладання угоди;
- в) ціна, за якою дана валюта продається або купується за умови передачі її на певну дату в майбутньому;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 7. Ф'ючерс -

- а) співвідношення між двома валютами, яке встановлюється з їх курсу щодо курсу третьої валюти;
- б) ціна одиниці іноземної валюти однієї країни, виражена в одиницях валюти іншої країни і встановлена на момент укладання угоди;
- в) ціна, за якою дана валюта продається або купується за умови передачі її на певну дату в майбутньому;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 8. Угода "своп" -

- а) одночасна купівля та продаж іноземної валюти на різних ринках;
- б) угоди у вигляді торгових договорів із погодженою ціною товарів та їх поставкою на певну дату;
- в) форма страхування при зовнішньоторговельних операціях;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 9. Форвардні угоди – це

- а) одночасна купівля та продаж іноземної валюти на різних ринках;
- б) угоди у вигляді торгових договорів із погодженою ціною товарів та їх поставкою на певну дату;
- в) форма страхування при зовнішньоторговельних операціях;
- г) немає правильної відповіді.

Тест 10. Режим фіксованих валютних курсів був уведений -

- а) згідно з Бреттон-Вудськими угодами;
- б) згідно з Ямайськими угодами;
- в) згідно з Генуезькими угодами;
- г) немає правильної відповіді.

Практична частина

Задача 1

Банк оголосив наступне котирування валют на звітну дату: долару США до грн.: 25,9-26,1; євро до грн.: 28,95-29,5.

Визначити крос-курс продажу та купівлі доларів США за євро.

Задача 2

Курс долара США щодо гривень дорівнює 26,3 грн. за долар США. Відсоткові ставки на ринку грошей дорівнюють 22% за операціями в гривнях і 11% за операціями в доларах США. Визначити розмір форвардної маржі, якщо термін форвардної угоди складає 60 днів, тривалість процентного року за операціями в гривнях 365 днів, а у доларах США – 360.

Рекомендована література: 3, 12, 19, 39, 43, 47

Семінарське заняття № 12

Нетрадиційні банківські операції та послуги

План семінарського завдання

1. Лізингові операції банків
2. Факторингові операції банків
3. Форфейтингові операції банків
4. Трстові послуги. Послуги банків зі зберігання цінностей
5. Діяльність банків на ринку дорогоцінних металів

Питання для обговорення

1. Сутність операцій з надання банківських гарантій та поручительств.
2. Реалізації операцій з надання гарантій в національній та іноземній валюті.
3. Характеристика банківських гарантій.
4. Сутність лізингових операцій банків.
5. Здійснення форфейтингових операцій комерційних банків.
6. Операції банків з банківськими металами ви знаєте.

Теми рефератів

1. Проблеми розвитку ринку банківських факторингових послуг.
2. Трстові операції банків
3. Форфейтингове банківське обслуговування суб'єктів

Практична частина

Задача 1

Розрахувати лізингові платежі за умовами фінансового лізингу з повною окупністю: вартість обладнання -100 тис. грн.; строк його повної амортизації – 10 років; річна норма амортизації – 20%; строк лізингу – 10 років; процентна ставка за кредит -15%; розмір комісії по лізингу – 3%; ставка податку на додану вартість згідно з законодавством.

Задача 2

Підприємство здійснює поставки товарів у сумі 25000000 грн., оборотність цієї дебіторської заборгованості складає 5 рази на рік. Для прискорення погашення цієї заборгованості вона була передана факторинговому відділу банку на наступних умовах: розмір резервування – 20%; комісійна винагорода банку – 1%; процентна ставка за факторинговий кредит – 30%.

Визначити, яку суму отримає підприємство за даною операцією і який розмір доходу банку.

Рекомендована література: 26, 28, 31, 39, 45

Семінарське заняття № 13 **Забезпечення фінансової стійкості банку**

План семінарського завдання

1. Фінансова стійкість банку: сутність та фактори впливу
2. Доходи та витрати банку.
3. Регулювання банківської діяльності
4. Методи забезпечення фінансової безпеки банків

Питання для обговорення

1. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та фактори, які на неї впливають.
2. Нормативи для банків.
3. Нормативи капіталу комерційних банків.
4. Нормативи ліквідності комерційних банків.

Теми рефератів

1. Сек'юритизація активів банку.
2. Проблема капіталізації банків України.
3. Поняття та значення ліквідності банків для стабільності банківської системи.

Практична частина

Розрахувати нормативи комерційного банку (комерційний банк за власним вибором).

Рекомендована література: 13, 14, 18, 20, 24, 32, 37, 38, 41

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правова база

1. Господарський кодекс України № 436–IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Конституція України [Електронний ресурс] / Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
3. Про деякі питання встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та внесення змін до Класифікатора іноземних валют та банківських металів [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 80 від 19.07.2018 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
4. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] / Закон України № 2121-III від Редакція від 28.04.2020 — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
5. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні [Електронний ресурс] / Закон України № 448/96-ВР від 13.02.2020, — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
6. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень [Електронний ресурс] / Закон України № 1255-IV від 01.01.2020 — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
7. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 22 від 21.01.2004 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
8. Про затвердження Інструкції про ведення касових операцій банками України [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 174 від 01.06.2011 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
9. Про затвердження Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 320 від 16.08.2006 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
10. Про затвердження Інструкції про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків - резидентів і нерезидентів [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 492 від 12.11.2003 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
11. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 368 від 28.08.2001 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
12. Про затвердження Класифікатора іноземних валют [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 34 від 04.02.1998 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
13. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № № 803-рш 315 від 15.12.2017 — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
14. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України [Електронний

ресурс] / Постанова НБУ № 361 від 02.08.2004 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

15. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 351 від 30.06.2016 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

16. Про затвердження Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 327 від 13.07.2010 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

17. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними та фізичними особами [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 1256/8577 від 29.12.2003 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

18. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 615 від 17.09.2015 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

19. Про затвердження Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 1 від 02.01.2019 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

20. Про затвердження Порядку визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO [Електронний ресурс] / Постанова НБУ N 171 від 08.05.2002 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

21. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс] / Закон України № 1560-XII від 18.09.1991 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

22. Про іпотеку [Електронний ресурс] / Закон України № 898-IV від 05.06.2003 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

23. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати [Електронний ресурс] / Закон України № 979-IV від 19.06.2003 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

24. Про механізм оперативного підтримання ліквідності банків [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 48 від 06.02.2014 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

25. Про Національний банк України [Електронний ресурс] / Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

26. Про обіг векселів в Україні [Електронний ресурс] / Закон України № 2374-III від 05.04.2001 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

27. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні [Електронний ресурс] / Закон України № 2346-III від 05.04.2001 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

28. Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс] / Закон

України № 3480-IV від 23.02.2006 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

29. Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів [Електронний ресурс] / Постанова НБУ № 705 від 05.11.2014 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

30. Про організацію формування та обігу кредитних історій [Електронний ресурс] / Закон України № 2404-IV від 23.06.2005 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

31. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

Основні джерела:

32. Аналіз банківської діяльності: підручник / [А. М. Герасимович, І. М. Парасій-Вергуненко, В. М. Кочетков та ін.]; за заг. ред. д-ра екон.наук, проф. А. М. Герасимовича. – К.:КНЕУ, 2010. – 599 с.

33. Банківська система: навчальний посібник / Ю. Є. Холодна, О. М. Рац. — Х.: Вид. ХНЕУ, 2013. — 316 с.

34. Банківська система: підручник / [М. І. Крупка, Є. М. Андрущак, Н. Г. Пайтра та ін.]; за ред. д.е.н., проф. М. І. Крупки. — Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. — 556 с.

35. Банківська система: практикум // Кузнецова С. А., Пестовська З. С. — К.: «Центр учбової літератури», 2014. — 348 с.

36. Енциклопедія банківської справи України / ред. В. С. Стельмах; Національний банк України, Інститут незалежних експертів. — К.: Молодь: Ін Юре, 2001. — 680 с.

37. Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків: навчальний посібник / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергеева. — Одеса «Атлант», 2014. — 567 с.

38. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності: підручник / М. І. Зубок, С. М. Яременко. — К.: КНЕУ, 2012. — 477 с.

39. Прасолова С. П. Банківські операції: навч. посіб. та практ. / С. Прасолова, О. Вовченко // Центр учбової літератури, 2013. — 568 с.

40. Рябініна Л. М., Няньчук Н. Ю., Ухлічева Л. І. Банківські операції: навчальний посібник // Одеса: ОДЕУ, 2011. — 536 с.

41. Фінансовий менеджмент у банку: підручник /Л.О. Примостка. — 3-тє вид., доп. і перероб.-К.: КНЕУ, 2012. — 338 с.

Додаткові джерела:

42. Адамик Б. П. Центральний банк і грошово-кредитна політика: підручник / Б. П. Адамик. — 2-ге вид., доповн. — К.: Кондор, 2011. — 416 с.

43. Божидарнік Н. В. Валютні операції: підручник / Н. В. Божидарнік, Т. В. Божидарнік. — К.: ЦУЛ, 2013. — 698 с.

44. Галіцейська Ю. М. Ресурсна політика комерційних банків: навч. посіб. / Ю. М. Галіцейська. — Тернопіль, Астон, 2014. — 185 с.

45. Герасимчук З. В. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн:

навчальний посібник для студ. економ. спец. вищ. навч. закладів / З. В. Герасимчук [та ін.]; М-во освіти і науки України, Луцький нац. техн. ун-т. — Херсон: Олді-плюс, 2015. — 570 с.

46. Гроші та кредит: навч. посібник / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко, З. Р. Костак. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 424 с.

47. Івасів Б.С. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. / Б.С. Івасів, Л.М. Прийдун, В.Я. Рудан. — Тернопіль: Вектор, 2013. — 572 с.

48. Карась П. М., Приходько Н. В., Пашенко О. В. та ін. Банківська система: навчальний посібник / П. М. Карась, Н. В. Приходько, О. В. Пашенко, Л. О. Гришина. — Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. — 292 с.

49. Кузнецова С. А. Банківська система: навч. посіб. / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська; за ред. С. А. Кузнецової. — К.: «Центр учбової літератури», 2014. — 400с.

50. Мельник П. В. Банківські системи зарубіжних країн: підручник / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, О. Д. Гордей. — К.: Алерта, Центр учбової літератури, 2010. — 589 с.

51. Центральний банк і грошово-кредитна політика: підруч. / А. В. Сілакова, Г. І. Лановська, Н. І. Климаш, [та ін.] за заг. ред. . Говорушко.— Львів «Магнолія 2006», 2015. — 224 с.

Інформаційні ресурси:

52. Офіційний сайт Асоціації українських банків [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://aub.org.ua>.

53. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

54. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://treasury.gov.ua>.

55. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

56. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk>

57. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

58. Офіційний сайт Української міжбанківської Асоціації членів платіжних систем [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ema.com.ua>

59. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/>